

Suun terveyden omahoitosuunnitelman käytön perehdytys

Maria Jaakkola, suuhygienisti AMK,
Terveystieteiden yksikön opiskelija
Turku AMK Master School

Hyvä perehdytys lisää
työtyytyväisyyttä ja
vähentää henkilöstön
vaihtuvuutta

Miksi perehdyttää?

- Perehdytys on työnantajan vastuualueella
  - Työturvallisuuslaki 2002/738
- Sitoutetaan uudet ja vanhat työntekijät menetelmän käyttöön
  - Uuden työntekijän hyvä perehdyttäminen omahoitosuunnitelman käyttöön on oleellista, jotta menetelmä juurtuu pysyvästi osaksi hoitokäytäntöjä
  - Uusien toimintamallien käyttöönotossa tulee huolehtia siitä, että työntekijä voi edelleen suoriutua työstään
- Perehdytyksen onnistumista tulee myös seurata
  - Varmistetaan, että työntekijä on omaksunut uudet tiedot ja ohjeistukset
  - Tarvittaessa lisäopastusta

Omahoitosuunnitelma-toimintamallin perehdytyksen tarkoitus

- Työntekijä tietää mikä on suun terveyden omahoitosuunnitelma ja hänellä on riittävät tiedot ja taidot sen käyttämiseen
- Työntekijä tietää mistä/keneltä löytyy lisätietoa menetelmän käyttämiseen
- Tehdä yksilöllinen omahoitosuunnitelman perehdytys- ja seurantasuunnitelma työntekijän osaamisen ja tarpeen mukaisesti
  - Suunnitelmaa muokataan tarvittaessa.

Perehdytyksen eteneminen

1.

Ennen aloitusta

Esihenkilö vastaa perehdytyksen suunnittelusta, toteutuksesta ja seurannasta.

Valitaan perehdyttäjät:

Perehdyttäjällä tulisi olla kokemusta ja osaamista omahoitosuunnitelman käytöstä

2.

Kartoitetaan keskustelemalla työntekijän osaaminen:

Omahoitosuunnitelma-menetelmästä ja motivoivasta haastattelusta

Ovatko menetelmät työntekijälle uusia vai tuttuja?

3.

Omahoitosuunnitelma-menetelmän läpi käyminen:

Omahoitosuunnitelman kirjallinen ohjeistus, joka käydään myös suullisesti läpi

4.

Jatkosuunnitelma:

Työntekijän kanssa yhdessä suunnitellaan lisäkoulutuksen ja mentorin tarve:

Onko omassa yksikössä tai toisessa yksikössä joku, joka on kokenut omahoitosuunnitelman käytössä?

5.

Seuranta:

Arvioidaan yhdessä työntekijän kanssa, miten omahoitosuunnitelman käyttö on sujunut 1kk, 3kk ja 6kk kuluttua, jatkossa myös kehityskeskusteluissa.

Tarvittaessa lisäkoulutusta ja opastusta

6.

Lisätietoa:

Omahoitosuunnitelmaan liittyvät ohjeistukset ym. materiaali koottuna lisätietoa diaan

Hoidon
painopiste
ennaltaehkäisevään
hoitoon

Mikä on omahoitosuunnitelma?

Ajantasainen lomake saatavilla sivustolla

<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/suun-terveyden-omahoitosuunnitelma-pirkanmaa>

- Yhtenäinen toimintamalli Pirkanmaan hyvinvointialueen suun terveydenhuollossa
  - Kehitetty PirSOTE-hankkeessa 2021
  - Pilotoitu käyttöön Pirkanmaan kunnissa joulukuussa 2021
- Omahoitosuunnitelma on osa suunterveyden hoitosuunnitelmaa
- Tarkoituksena on, että asiakkaat saavat yhtenäistä, suunnitelmallista ja laadukasta hoitoa sekä omahoidonohjausta Pirkanmaan hyvinvointialueen jokaisessa suun terveydenhuollon yksikössä
  - Hoidon painopistettä siirretään ennaltaehkäisevään hoitoon
  - Asiakkaan kanssa keskustellen laaditaan yksilöllinen omahoitosuunnitelmaa
  - Omahoitosuunnitelma-menetelmä perustuu tutkittuun tietoon ja hoitosuosituksiin (esim. PALKO:n suositus)
- Motivoivan haastattelun menetelmä
  - Asiakkaan kanssa keskustellaan käyttäen motivoivan haastattelun menetelmää
  - Keskustelun tukena omahoitosuunnitelma- lomake ja potilastietoihin kirjaamiseen on valmiit yhtenäiset fraasit
  - Lomake ei vielä ole potilastietoiäriestelmään integroituna

Muutoksen
todennäköisyys kasvaa,
kun asiakas itse
huomaa muutoksen
tarpeen ja pohtii
keinoja sen
toteuttamiseksi

Motivoiva haastattelu

- Omahoitosuunnitelman tekemisessä käytetään motivoivaa haastattelua
- Tavoitteena on löytää ja vahvistaa asiakkaan omaa motivaatiota elämäntapamuutokseen
- Motivoivan haastattelun periaatteita
  - Pyritään tuomaan esiin ristiriita nykyisen ja tavoiteltavan asian välillä
  - Osoitetaan empatiaa, käytetään avoimia kysymyksiä ja refleктоivaa kuuntelemista
  - Keskustelun loputtua potilaalla on konkreettinen suunnitelma muutoksen tekemiseksi
- Motivoiva haastattelu on yksilöllisesti muotoiltua preventiivistä toimintaa. Se on todettu vaikuttavaksi korkeariskisten potilaiden hoidossa. (PALKO:n suositus)

OMAHOITOSUUNNITELMAN KÄYTTÖ

Asiakkaalle kerrotaan mikä on suun terveydentila tällä hetkellä

Asiakkaan kanssa keskustellaan motivoivan haastattelun keinoin hoidon tavoitteista ja mitetitaan keinot tavoitteisiin pääsemisestä

Tehdään yhdessä jatkosuunnitelma

Omahoito-
suunnitelma
lomake
keskustelun
tukena

1. Omahoitosuunnitelma voidaan laatia kaikille, mutta etenkin korkean riskin asiakkaille
  - Osa hoitosuunnitelmaa
2. Suuhygienisti, hammaslääkäri tai hammashoitaja keskusteleo asiakkaan kanssa motivoivan haastattelun menetelmää käyttäen suun terveyden omahoidosta
  - Hoidon painopiste ennaltaehkäisevään hoitoon
3. Omahoitosuunnitelma – lomake
<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/suun-terveyden-omahoitosuunnitelma-pirkanmaa>
  - Toimii keskustelun runkona
  - Voidaan täyttää ja antaa asiakkaalle, mutta tämä ei ole välttämätöntä
4. Tehdään yhdessä asiakkaan kanssa tavoitteita suun terveyden edistämiseksi
  - Tavoitteet asiakkaan tilanteen ja voimavarojen mukaisesti
5. Kirjataan koneelle yhtenäisin fraasein keskustelussa esiin tulleet asiat ja tavoitteet
  - Lomaketta ei ole vielä integroitu potilastietojärjestelmään
  - Selkeät potilastiedot ja merkinnät mahdollistavat keskustelun jatkamisen, vaikka hoitava henkilö vaihtuisi
6. Tarkoituksena ei ole, että joka kerta suunnitelma tehdään alusta, vaan muilla käynneillä sitä täydennetään

Jatkosuunnitelma

Tarvitaanko lisäperehdytystä:

- Omahoitosuunnitelman käytöstä
- Motivoivasta haastattelusta
- Mentori, kuka työyhteisössä voisi opastaa?

Osaamisen seuranta, jolla varmistetaan että työntekijä on omaksunut uudet tiedot. Tarvittaessa lisäkoulutusta:

1 kk, 3 kk, 6 kk ja 12 kk kuluttua
Kehityskeskustelut

Lisätieto

Omahoitosuunnitelman käyttö:

- Innokylän sivuilla video omahoitosuunnitelmasta sekä ajantasainen lomake ja fraasit
  - <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/suun-terveyden-omahoitosuunnitelma-pirkanmaa>

Motivoiva haastattelu:

- Käypä hoito -sivuilla motivoivasta haastattelusta
  - <https://www.kaypahoito.fi/nix02109> Motivoiva haastattelu
  - <https://www.kaypahoito.fi/nix02543> Motivoiva haastattelu osana muutosvaihemallia
  - <https://www.kaypahoito.fi/nix02427> Video motivoivasta haastattelusta parodontologisen potilaan hoidossa
- Käypä hoito sivuilla motivoivan haastattelun vaikuttavuudesta
  - <https://www.kaypahoito.fi/nak08281> terveyskäyttämisen muuttamisessa
  - <https://www.kaypahoito.fi/nak09039> tupakoinnin lopettamisessa
- PALKO:n suositus
  - Huonon suuhygienian aiheuttaman sairastumisriskin pienentäminen omahoidon tuella ja elintapaohjauksella korkean riskin potilailla

https://palveluvalikoima.fi/documents/1237350/65696418/Huono_suuhygienia_suositus_ver_1.0+final.pdf/52dfa9cf-2fa4-644d-c507-b51388c744a9/Huono_suuhygienia_suositus_ver_1.0+final.pdf?t=1618486680116